

Seguint l'estela de les muscleres de la costa gallega, primera productora europea, la costa Mediterrània en desenvolupa, en una escala menor, una producció que, localment, arriba a tenir força importància. Així i tot, Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears no travessen pas un bon moment en el cultiu d'aquests mitílids. A les costes del Principat, el volum de producció s'ha reduït gradualment fins a la meitat en poc més de deu anys: de les 3.558 tones de 1992 a les 1.699 de 2005. L'empitjorament de les condicions de cultiu i el progressiu tancament de les badies per la pèrdua de les condicions de salubritat idònies en són les principals causes. El delta de l'Ebre, principal zona de cria de musclos, cerca noves fórmules per diversificar-ne la producció i millorar els processos productius, com ara la proposta endegada pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (DAR) i el centre del seu Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA) –en col·laboració amb l'Institut Espanyol d'Oceanografia (IEO) i els productors de musclos del Delta–, que han començat les proves per dur la cria de musclo a mar obert, mitjançant la instal·lació d'una musclera flotant davant les Cases d'Alcanar, al Montsià.

Altes temperatures i marees roges. Durant les dues darreres èpoques, la producció mundial de musclos procedents del cultiu ha augmentat progressivament i ara és el 10% del total. Europa, on la cria del musclo representa el 37% de la producció mundial, n'ha començat a notar una lleu disminució aquests darrers anys, minva que coincideix precisament amb el creixement que n'ha experimentat la Xina –aquí també.

En vista de l'hegemonia dels viviers gallecs, que consoliden l'estat espanyol al capdavant de la producció de tot l'Atlàntic, la Mediterrània conserva els espais propis per a la cria d'aquests mol·luscs, principalment a les zones del delta de l'Ebre, el port de València (malgrat que es parla d'un possible trasllat de zona a causa de les obres d'ampliació portuària) i Maó, cadascun amb les seves peculiaritats i, per tant, les pròpies problemàtiques.

A Catalunya, el cultiu del musclo es

La cria del musclo s'obre a la mar

Les badies dels Alfacs i el Fangar, al delta de l'Ebre, busquen a contra rellotge alternatives que els permetin de salvar la cria del musclo a la zona. La instal·lació d'una musclera flotant davant les Cases d'Alcanar (Montsià), on s'aixopluguin els musclos i les seves llavors a l'estiu, quan les temperatures de l'aigua no els permeten de sobreviure a les badies, podria obrir noves vies per al cultiu, tant al delta com a més punts de la costa mediterrània.

concentra a les badies dels Alfacs i del Fangar al Delta de l'Ebre. A la primera hi ha 90 viviers de musclos, que donen feina a unes 18 empreses. Al Fangar hi ha un total de 74 viviers, el 70% dels quals es dedica al cultiu de l'ostra portuguesa. Així i tot, "els viviers de musclos que hi conviuen multipliquen, aquí, les dimensions", explica José Ramon Castells, president de la Federació de Productors de Mol·luscos del

Delta de l'Ebre (Fepromode), constituïda fa pocs mesos com a unió de les tres associacions de mariscadors que hi havia al delta de l'Ebre, amb l'objectiu de tenir un interlocutor únic davant l'administració.

Passada l'ombra de l'ensurt del Plan Hidrológico Nacional, els musclaires de la zona s'encaren a uns greuges que, de dia en dia, els limiten més la feina, com ara el progressiu tancament de les

badies –tant per raons de deposició de sediments com per pèrdua de salubritat– o les temudes envestides de les proliferacions de fitoplàncton tòxic, és a dir, les acumulacions als estuaris o a la mar de determinades microalgues derivades del plàncton que, de vegades, resulten tòxiques per als organismes que hi viuen. El cas més conegut és el de la marea roja, nom que es deriva del color vermellós que pren l'aigua quan aquestes microalgues es desenvolupen en nombre suficient.

La contaminació per nitrats produïda pels humans a l'aigua, a les costes, i l'augment sistemàtic de la temperatura semblen afavorir la proliferació d'aquestes algues tòxiques, que perjudiquen la comercialització dels bivalves. I, a banda, quan les altes temperatures de l'aigua assoleixen els màxims als mesos d'estiu, les conseqüències són nefastes. L'any 2003, quan Europa es va trobar sumida en la cèlebre onada de calor, tots els musclos –adults i llavors– que es varen collir al delta de l'Ebre tenien la closca buida i, de retruc, també va quedar hipotecada la collita de l'any següent. És va perdre una part important de la collita

i, en total, els perjudicis econòmics ascendiren fins a 3 milions d'euros, aproximadament.

Alternativa per a la supervivència. La nova experiència presentada per l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries pretén posar fil a l'agulla en un darrer intent per a paliar, si més no, els efectes negatius que es deriven dels mesos de juliol i agost, quan les condicions de l'aigua dins les badies és desfavorable a causa de les altes temperatures. La seva proposta és de desplaçar els musclos a una musclera flotant instal·lada fa poc davant les Cases d'Alcanar (Montsià), quan s'escaiguin aquestes situacions desfavorables. Des del Departament asseguren que “si es trobés una alternativa a la musclera tradicional per a instal·lar-hi aquesta cria es podria salvar una part de la llavor necessària per a començar la campanya de producció següent”. Per una altra banda, els productors acullen la iniciativa amb bons ulls, però es mostren expectants tot esperant els detalls de l'IRTA sobre quina serà la despesa que, en cert grau, hauran d'assumir. “Aquesta iniciativa encara es va engendrant, i és aviat per a valorar-la”, manifesta Castells. El representant dels productors assegura, amb cautela que, sense saber el cost que aquesta alternativa pot tenir per al col·lectiu, encara és precipitat de deduir si “paga la pena de salvar la cria del musclo al delta de l'Ebre”, o bé és més rendible de plegar veles i “comprar el producte a Itàlia”.

La direcció del projecte assumeix que les despeses de manteniment d'aquestes instal·lacions i dels trasllats de

producció “poden resultar massa elevades perquè se'n facin càrrec individualment els productors”, però afegeix que “aquestes tasques podrien fer-se de forma associativa entre els musclaires”, amb la qual cosa en repartirien les despeses.

El projecte, finançat per la Junta Assessora de Cultius Marins (Jacumar), considera l'alternança entre zones de cultiu (badies i mar obert) com una alternativa versàtil per a combatre els problemes actuals de la cria del musclo a les nostres aigües. Per això proposa d'emprar aquestes instal·lacions flotants com a plataformes complementàries a les muscleres de les badies, on es cultivarien de la tardor a l'estiu, aprofitant l'elevat índex de producció a les badies; a l'estiu es buscaria aixopluc a mar obert, amb què s'evitaria la mort de la llavor i dels adults per l'escalfament de les aigües. Malgrat que aquesta és l'opció més valorada pels musclaires, el projecte també considera la possibilitat d'usar aquestes instal·lacions a mar obert per desenvolupar el cicle complet de cultiu, procediment “que contribuiria a constituir aquests tipus de cultius a més indrets de Catalunya on no hi ha deltes, com a Arenys de Mar (al Maresme), on el cultiu de la petxina té una forta crisi”, apunta Montserrat Ramon, directora del projecte. Així mateix, també és previst de dur a terme un cicle complet de cultiu, juntament amb el control de la presència de toxines i de bacteris com l'E.coli, per garantir el seu estat sanitari amb vista a la comercialització posterior.

Laura De Andrés

Quatre milions d'euros per al sector aquícola del Delta de l'Ebre

El Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural va anunciar a final del mes de maig un pla quadriennal que permetrà una inversió global de 4 milions d'euros per a millorar els processos productius i diversificar la producció aquícola a les badies del delta de l'Ebre. Entre aquestes actuacions es destaca la proposta del govern de remodelar les muscleres i les naus de manipulació de mol·luscs, a més de l'impuls de les obres de la reforma del port de l'Illa del Mar i el dragatge de la badia del Fangar que progressivament perd profunditat, cosa que repercuteix negativament en la producció.